

SISEMINISTEERIUM

Hr Taimar Peterkop
Riigikantselei

Teie: 25.11.2019 nr RK/19-1204/-1K

Meie: 12.12.2019 nr 1-7/292-2

Vabariigi Valitsuse määruse "Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord" esitamine kooskõlastamiseks

Austatud riigisekretär

Siseministeriumile tuli kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse määruse "Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord". Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel:

1. Strateegiline planeerimine on **viidud kahte erinevasse määrusesse**: "Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord" (edaspidi *strateegilise planeerimise määrus*) ning „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ (edaspidi *finantsjuhtimise määrus*). Siseministeriumi hinnangul kaob kahe erineva määruse korral **planeerimise tervikvaade** ning see **ei vasta** Riigikantselei ja Rahandusministeriumi juhitud strateegilise planeerimise ja finantsjuhtimise töögrupis **kokku lepitud ettepanekule**. Näiteks on strateegilise planeerimise määruses reguleeritud valdkondliku arengukava ja programmi koostamist, samas valdkondliku arengukava tulemusaruande koostamise sätted on viidud finantsjuhtimise määrusesse. Strateegilise planeerimise määruse § 4 lg 4 p 2 sätestab, et programmi juhtkomisjon teeb ettepanekuid hindamiseks ja tõhustamiskavade koostamiseks, kuid tõhustamiskava ise on detailselt avatud hoopis finantsjuhtimise määruses.
2. Teeme ettepaneku seletuskirja § 1 lõike 1 selgituses muuta teise lõigu esimest lauset ning sõnastada see järgmiselt: „Programmiga viiakse ellu ühe valdkonna arengukava üht alaeasmärki ja selle mõõdikud peavad selgelt aitama hinnata alaeasmärgi saavutamist.“ Uues sõnastuses ei kasutata sõnastust „mõõdikud panustavad“, sest see on eksitav. Mõõdikud aitavad siiski hinnata edu.
3. Teeme ettepaneku seletuskirja § 3 lõike 1 punkti 2 selgituses alaeasmärgi ehk programmi mõõdikute puhul lisada võimalus lisaks mõjumõõdikutele **seada vajadusel ka tulemusmõõdikuid**. Oleme nõus, et väljundmõõdikud oleksid sellel tasemel liiga kitsad, kuid tulemusmõõdikud võivad aidata programmi eesmärgi täitmist selgemini hinnata.
4. Juhime tähelepanu, et seletuskirja § 4 lõike 2 selgituses on toodud: „Poliitika mõju hindavad sõltumatud eksperdid, toetudes nii valitsemisala esitatud andmetele kui ka kogutud lisainfole (küsitlused, intervjuud, fookusrühmad, statistika) ja kasutades tunnustatud

sotsiaalteaduslikke analüüsimeetodeid (kvantitatiivsed, sh ökonomeetrilised meetodid või kvalitatiivsed meetodid).“ Samuti on esitatud: „Arengukava koostamisel tuleb planeerida vahendid arengukava hindamiseks. Hindamisvajadus ja ajakava kooskõlastatakse Riigikantselei ja Rahandusministeeriumiga.“ Seletuskirja punktis IV toodud mõjude hindamise osas on sama teema kohta kirjutatud järgmist: „Määruse rakendamisega kaasneb eelarvekulu seoses hindamiste rakendamisega aruandluse osana. Samas on see hädavajalik, et suurendada, koos selgema tulemusaruandlusega, tulemuste saavutamise ja raha kasutuse vaheliste seoste arusaadavust. Väliseid hindamisi on juba praegu osaliselt rakendatud ning arvestades ühtlasi arengukavade hulga vähenemisega võrdluses 2019. aastaga, on lisanduv eelarvekulu väike.“ **Selline nõue toob kindlasti kaasa täiendavaid kulutusi, mis ei pruugi olla väiksed.** Seda näiteks põhjusel, et arengukavade arv küll väheneb, kuid arengukavades kajastatavate teemade ulatus on varasemaga võrreldes laiem. Kahtlemata on vajalik hinnata, millised poliitikainstrumentid toimivad ja milline on olnud nende mõju, kuid üksikasjalikku hindamist võib olla mõistlik teha ka eraldi eri poliitikainstrumentidele (seda ka tehakse) sidumata seda arengukava tervikhindamisega. Riigi eelarvestrateegia protsessides on valitsemisalad esitanud lisataotlusi, et täita programmide eesmärgi. Kuna esitatud lisataotlused olemasolevate eesmärkide täitmiseks on suures mahus rahuldumata, siis ei ole õige kasutada valitsemisalade eelarves olemasolevaid nappe vahendeid hindamiskulude katmiseks, vaid teeme ettepaneku eraldada selleks valitsemisalade eelarvesse täiendavad eelarvelised vahendid.

5. Teeme ettepaneku täpsustada § 8 punkti 5 selgituses toodud lauset: „Ülevaade on sisendiks eelarvestrateegia koostamisel, seetõttu kirjeldatakse programmi tegevusi asutuste teenuste kaudu ning avatakse olulisi tegevusi lähtuvalt nende sisust.“ Lause sisu on praegu ebatäpne, kuna programmi tegevusi ei kirjeldata mitte teenuste kaudu vaid teenuste sisustamiseks/suunamiseks ja teenuste loomiseks. Samuti pole õige programmi koostamisel eeldada, et kõik vajalikud teenused on juba olemas. Juhime ka tähelepanu, et määruses on sätestatud programmi alumise planeerimistasandina „tegevus“ ning seega ei saa teenuste kajastamine programmis olla kohustuseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Helme
siseminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Riina Solman
rahvastikuminister

Allan Pilviste 6125188
allan.pilviste@siseministeerium.ee